

МЕТОДИКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ВИБОРУ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕКСПЕРТНИХ ОЦІНОК ТА ЕЛЕМЕНТІВ ТЕОРІЇ ІГОР

О.М. Олійниченко

Національний університет харчових технологій

Розв'язання складних управлінських задач часто здійснюється при повній або частковій відсутності необхідної вихідної інформації, що зумовлює використання експертних оцінок. На основі аналізу інструментарію системного підходу в якості основного методу було вибрано метод розстановки пріоритетів (МРП), який дозволяє ранжувати порівнювані об'єкти (варіанти рішень). МРП має певну перевагу відносно інших методів експертних оцінок оскільки він дозволяє використовувати нетранзитивність, тобто логічність, думок експертів (якщо а краще b, а b краще с, то а краще с). Використання МРП забезпечує можливість визначити відношення між критеріями, порівняти об'єкти по декількох показниках. Показники об'єднуються в єдиний інтегрований критерій, що дозволяє розставити об'єкти в порядку пріоритету, що убуває. При цьому вирішується задача, що дозволяє поєднати декілька критеріїв в один і розставити пріоритети між об'єктами.

З іншої сторони, на прийняття рішень впливає навколишнє середовище і характерні особові якості керівника. Тому в роботі розглядаються ігрові моделі прийняття рішення (критерії Вальда, Гурвіца, Севіджа і Лапласа).

Тому пропонується об'єднати вказані два підходи в комплексну методичку з метою отримання більш об'єктивних даних в умовах невизначеності ринку і специфіки типу особи, що ухвалює рішення (ОПР).

Сутність комплексної методички:

1. Визначення цілі розв'язання проблеми і розкладання її на "дерево цілей".
2. Визначення системи критеріїв, що визначають ту або іншу мету "дерева".

3. Пошук, узагальнення експертної інформації та підготовка вихідних даних для обчислень за допомогою методу розстановки пріоритетів.
4. Обробка інформації та розрахунки по методу розстановки пріоритетів.
5. Аналіз результатів по п. 4 в наступних напрямках:

аналіз впливу критеріїв важливості на порівнювані об'єкти;

вплив критеріїв на кожний із порівнюваних об'єктів;

по інтегрованих (сумарної) значущості критеріїв.

6. Постановка, роз'яснення специфіки ігрової задачі ОПР по критеріях Вальда, Гурвіца, Севіджа, Лапласа та визначення типу критеріїв по яких він має намір одержати інформацію для прийняття рішення.
7. Виконання розрахунків по всіх критеріях, незалежно від рішення по п.6.
8. Розробка рекомендацій, виходячи з незалежної думки групи дослідників.
9. Представлення та обґрунтування розроблених рекомендацій для ОПР.
10. Врахування, аналіз та доопрацювання вказівок відповідно до специфіки вирішуваної проблеми і особливостей характеру ОПР.
11. Розробка варіанту остаточного рішення, узгодженого з думкою ОПР.
12. У разі позитивного рішення - розробка розпорядчого документа (вказівки, наказу тощо). При негативному рішенні - запит, отримання та переробка вихідних даних для повернення до п.1, в частині уточнення при невідповідності результатів поставленим цілям, до п.3 при невідповідності вихідної інформації.

Загальність розробленої методики дозволяє рекомендувати її для використання при вирішенні різних організаційно-економічних проблем на підприємствах.